

Kuntalainen(ko) uudistuksen keskiössä?

Paras-uudistus Kansalaisbarometrin tulosten
pohjalta tarkasteltuna

Etelä-Suomen aluetyön päivät, STKL

Aki Siltaniemi

12.9.2009

Kansalaisbarometrin aineistot ja edustavuus

- ❖ Kyselytutkimus (survey) toukokuu-kesäkuu 2008
 - kyselylomake lähetettiin postitse 10 000 suomalaiseseen kotitalouteen
 - mukana täysi-ikäiset suomalaiset
 - tasavälinen satunnaisotanta (Väestörekisterikeskus)
- ❖ Kyselyyn vastasi 2 857 kotitaloutta
- ❖ Aineisto tilastollisesti edustava
 - mahdollistaa eri väestöryhmien, alueiden ja muiden osajoukkojen vertailun
 - aineistovinoumia korjattiin painokertoimilla

PARAS-uudistus valtaosalle vieras

	Uudistuksen tuntemus				YHT. (%)
	E lainkaan (%)	Erittäin huonosti/ huonosti (%)	Kohtala isesti (%)	Erittäin hyvin / hyvin (%)	
Tietää yleisesti mistä on kyse	31	42	15	12	100
Tietää mitä uudistuksella tavoitellaan	31	40	15	14	100
Tuntee omassa kunnassa käytyä keskustelua	36	41	13	10	100
Tietää omassa kunnassa suunnitellut tai tehdyt uudistukset	29	48	14	8	100
Tietää vaikutukset oman elämän kannalta	31	46	14	9	100
Tietää vaikutukset palveluiden kannalta	29	46	14	11	100
Paras-uudistuksen tuntemus (summamuuttuja)	24	51	15	9	100

Kansalaisbarometri 2009, taulukko 30

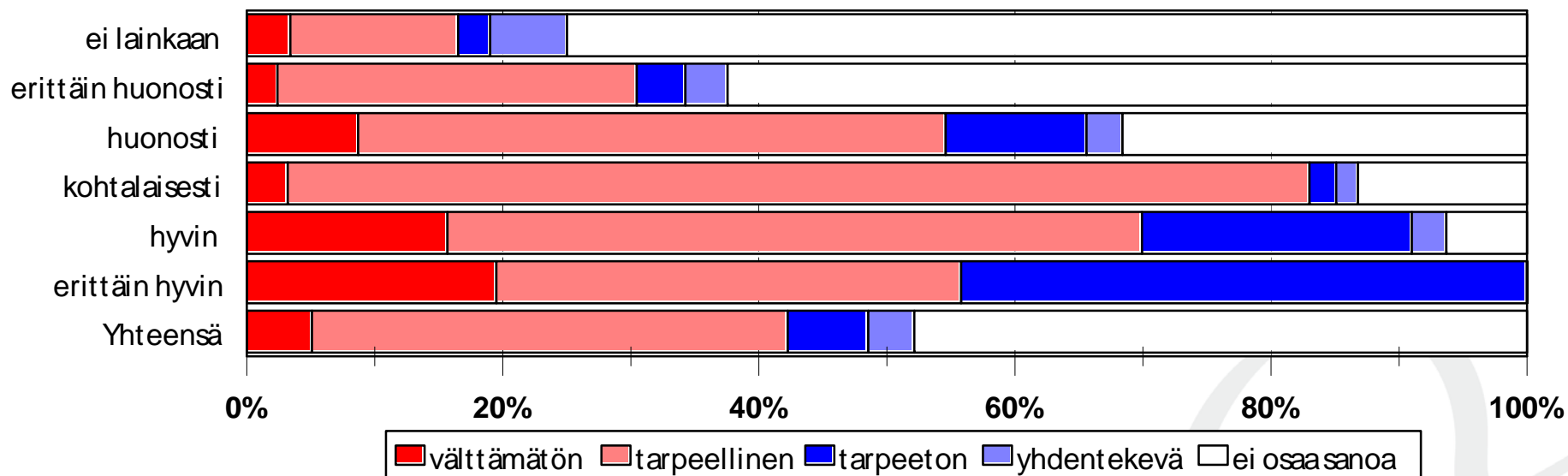

STKL

Suomalaiset toivovat tietoa PARAS-uudistuksesta

- ❧ Lähes puolet ei ole saanut uudistuksesta tietoa mistään
 - eniten paikallisilta ja alueellisilta sanomalehdiltä, vähiten kunnan virkamiehiltä ja luottamushenkilöiltä
- ❧ Tiedottamisen koetaan valtaosin puutteellisenä
 - 79%:n mielestä tiedottamista vähän tai ei lainkaan
 - 15% pitää kohtalaisena ja 6% runsaana
 - uudistusta hyvin tuntevista 33% kokee riittämättömänä
 - myönteisimmät arviot alle 10 000 asukkaan kunnista
- ❧ Lisätietoa toivoo 47%, ei kiinnostusta 37%, tietää riittävästi 16%
 - lisätietoa toivovat 25-65-vuotiaat, palvelujen käyttäjät
 - tietoa toivotaan uudistuksesta yleisesti ja sen vaikutuksista julkisiin palveluihin

PARAS-uudistus koetaan tarpeellisena

Kuvio. Paras-uudistuksen koettu tarpeellisuus suhteessa sen tuntemiseen.

Kuntalaisten mahdollisuudet vaikuttaa PARAS-uudistuksen ratkaisuihin

	Miten on pystytty vaikuttamaan?				YHT. (%)
	Ei lainkaan (%)	Vähän / melko vähän (%)	Kohta- laisesti (%)	Paljon/ melko paljon (%)	
Kuntaliitokseen: kaikki kunnat	42	42	11	5	100
Kuntaliitokseen: kuntaliitoksen v.2005-2009 toteuttaneet kunnat	34	45	16	5	100
Palvelupisteiden uudelleenjärjestelyt	41	48	8	2	100
Yleisesti uudistuksen toteuttaminen	38	50	10	2	100
Palveluiden sisällössä ja laadussa tapahtuneet muutokset	36	52	9	2	100
YHTEENSÄ (summamuuttuja)	47	46	6	1	

Kansalaisbarometri 2009, taulukko 40

Miksi kuntalaisten pitäisi tietää Parasuudistuksesta ja päästä vaikuttamaan siihen?

- ♥ Demokratia ja asiakkaiden osallisuus palvelujen kehittämiseen (laki)
- ♥ Epäluottamus politiikkaa kohtaan on yleisintä niillä, jotka ovat tyytymättömiä omiin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiinsa
- ♥ Heikoiksi koetut vaikutusmahdollisuudet yhteiskunnallisiin asioihin sekä epäluottamus kunnallispolitiikkaa ja valtakunnallista politiikkaa kohtaan murentavat mm. äänestämisen arvostusta, samoin myös epätieto → epäluottamus
- ♥ Suomalaisista valtaosa kokee itselleen tärkeinä vaikutusmahdollisuutensa omaan asuinympäristöönsä, asuinkuntaansa sekä laajemmin koko yhteiskuntaan.
- ♥ Osallistumis- vaikuttamishalun potentiaalia ei ole pystytty hyödyntämään

”Kuntalaiset eivät halua tietää, osallistua ja vaikuttaa”

= täysin virheellinen väittämä

Mielikuvat kunta- ja palvelurakennemuutoksesta

- ♥ Näyttäytyy vahvasti hallinnollisena ja taloudellis-rationaalisena toimenpiteenä
 - kunnat tuottavat palveluja yhdessä, palvelut keskittyvät, palveluja yksityistetään, mahdollisuus käyttää palveluja yli kuntarajojen, palvelujen tuotantotapoja kehitetään, kuntia yhdistetään (yli 50 %); tehokkuutta, kuntien talous vahvistuu (40-50%)
- ♥ Pelko sosiaali- ja terveystalouden heikentymisestä
 - Palvelut siirtyvät kauemmaksi, palveluja lopetetaan, palvelujen saanti vaikeutuu (40-50 %)
 - Sosiaali- ja terveystalouden laatu: paranee 38 %, heikkenee 28 %, eos 34 %

Kuinka sosiaali- ja terveystalvelut tulisi turvata?

- ♥ Kannatetaan laadukkaita, kaikille suunnattuja ja julkisesti tuotettuja sote-palveluja
- ♥ Palvelujen vähentäminen tai siirtäminen kunnan ulkopuolelle tai syrjäseutujen palvelujen karsiminen ei saa kannatusta
 - sote-palvelujen saaminen läheltä tärkeää 88%:lle
 - vastustetaan selektiivistä sosiaalipolitiikkaa (palveluja vain valikoiduille ryhmille)
- ♥ Mieliuiteet kuntaliitoksista polarisoituvat: kolmannes kannattaa ja kolmannes vastustaa
- ♥ Yhteistyön, tehokkuuden ja henkilöstön osaamisen lisäämistä kannatetaan

Kunnan sosiaali- ja terveysturvan muutokset kolmen vuoden aikana, kaikki vastaajat

	heikentynyt / heikentynyt jonkin verran	ei muutosta	parantunut jonkin verran	ei osaa sanoa
Terveyspalvelut				
etäisyys ja sijainti	18	64	4	14
saatavuus	38	38	9	15
laatu	23	47	12	19
henkilöstön osaaminen	13	49	17	22
Sosiaalipalvelut				
etäisyys ja sijainti	8	59	4	28
saatavuus	15	44	5	36
laatu	11	43	6	40
henkilöstön osaaminen	8	42	10	40

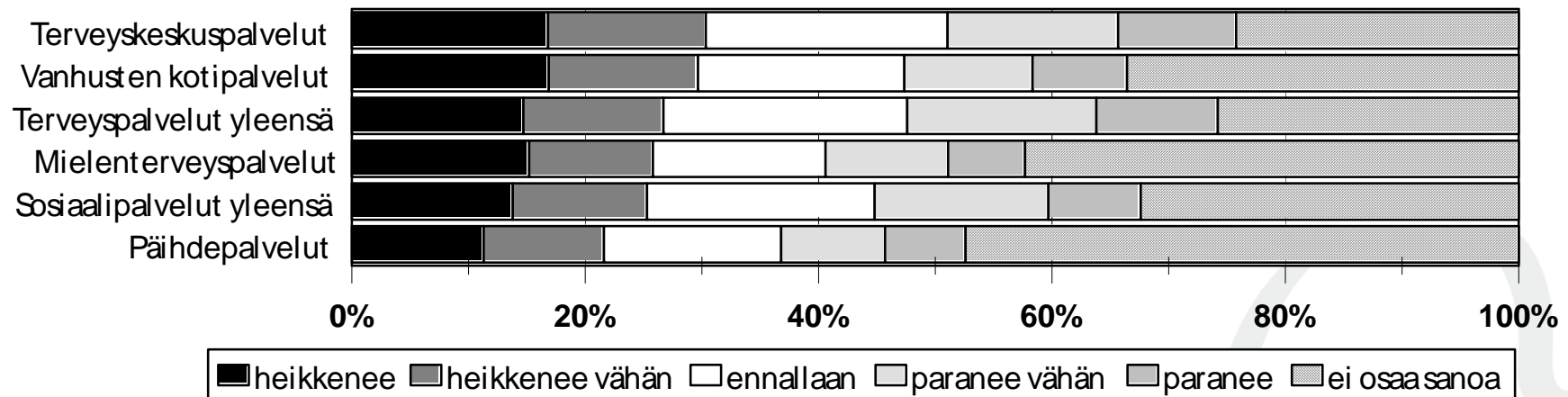
Kansalaisbarometri 2009. Taulukko 44 tiivistettynä.

www.stkl.fi

Yhdistävä tekijä

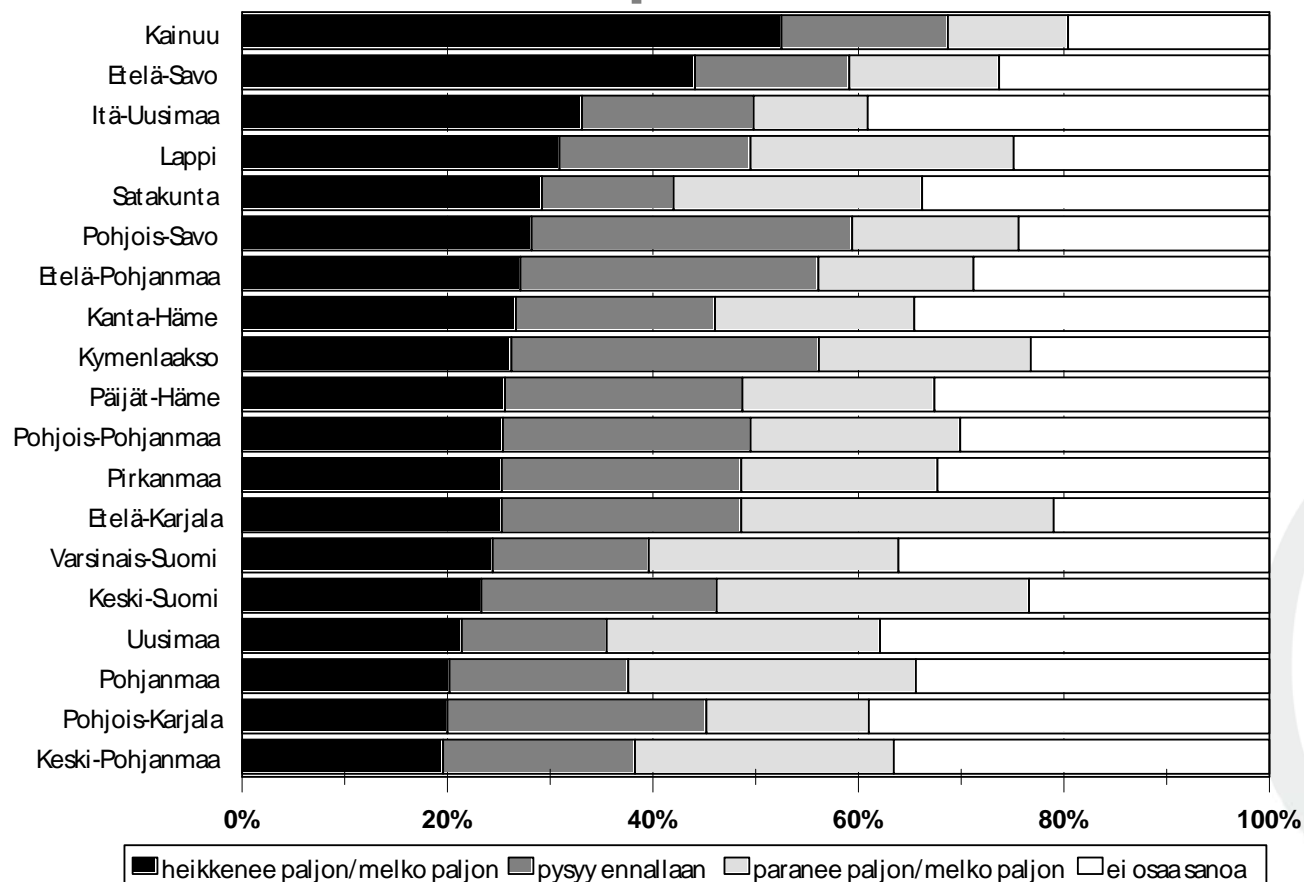
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

ARVIOT KUNTA- JA PALVELURAKENNEUUDISTUKSEN VAIKUTUKSISTA ERÄISIIN PALVELUIHIN

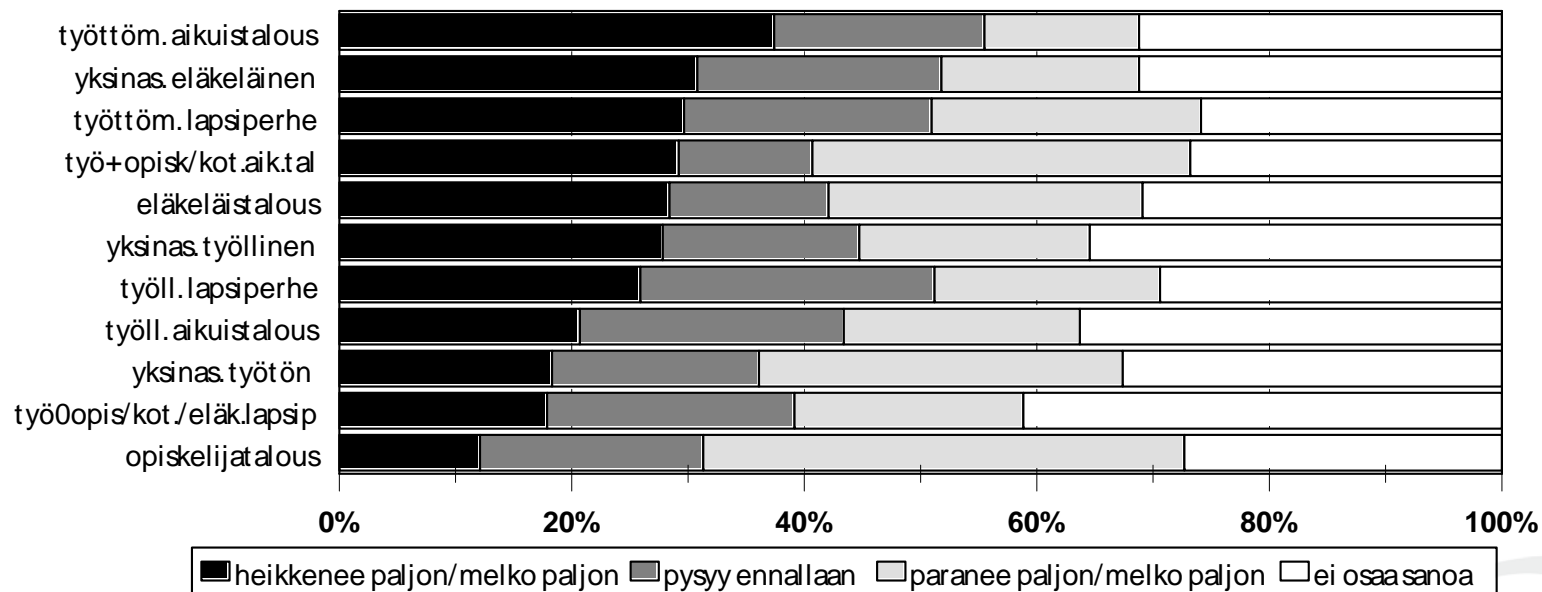

Tähän kirjoitetaan julkaisun nimi, pistekoko 9

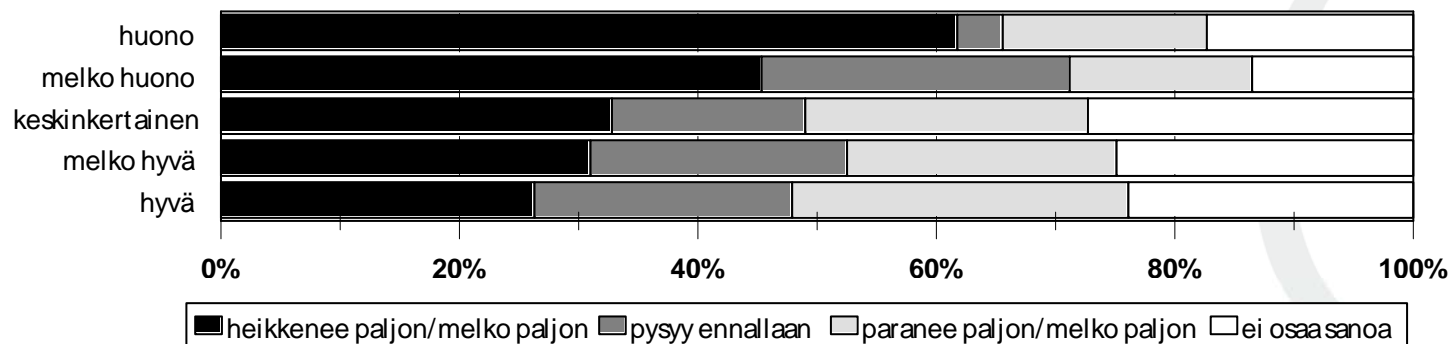
Paras-uudistuksen arvioidut vaikutukset sosiaalipalveluihin maakunnittain

Kansalaisbarometri 2009, kuvio 61.

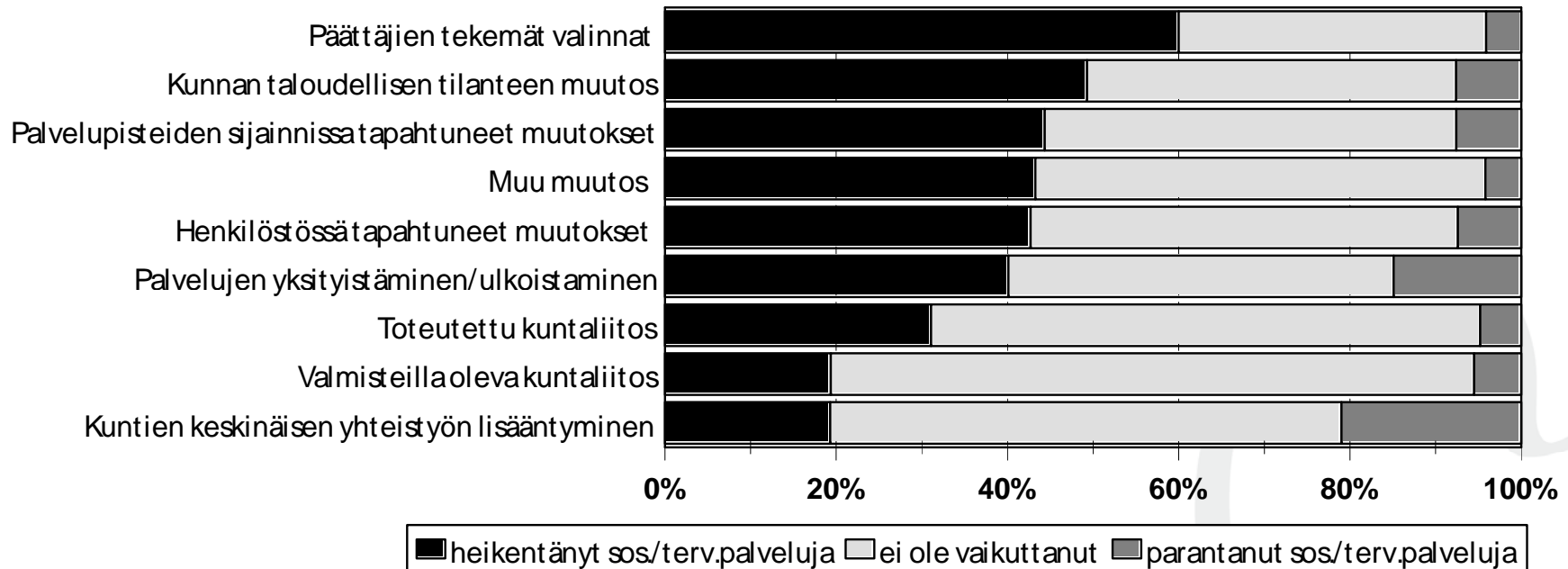

...sosiaalipalveluihin yleensä eri väestöryhmissä...

...ja terveyspalveluihin vastaajan hyvinvointikokemuksen mukaan.

Yksittäisten tekijöiden vaikutuksia sosiaali- ja terveystalouteen

Kuvio 66. Yksittäisten muutosten arvioituja vaikutuksia sosiaali- ja terveystalouteen. Mukana vain kysymykseen kantaa ottaneet.

Johtopäätökset Paras-uudistuksesta

- ♡ Kuntalaiset otettava Paras-uudistuksen keskiöön puitelain lähtökohtien mukaisesti
- ♡ Tiedottamista lisättävä (vrt. kuntalaki) ja vaikuttamismahdollisuuksia kohennettava
- ♡ Uudistus koetaan tarpeellisena, mutta kansalaisten odotukset osin ristiriidassa tehtyjen ja suunniteltujen ratkaisujen kanssa, palvelujen ei haluta heikentyvän
- ♡ Huomio kiinnitettävä palvelujen sisältöön ja laatuun rakenteiden sijaan
- ♡ Palvelut halutaan säilyttää hyvätasoisina lähipalveluina
- ♡ Julkisen vastuu ja universaalit palvelut säilytettävä vahvana